

„Edinost“

zhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom Posilana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogoje

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin picciole št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godčič

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Hrvatska in deklaracija nadvojvode Frana Ferdinanda.

Zagreb, 19. nov. 1900.

(Zvršetak.)

Radi tega mora biti vse, kar se tiče prestolonasledstva, dogovorjeno med hrvatskim saborom in dinastijo. Niti sabor sam ne more tu ničesar premeniti brez dinastije, niti dinastija ne brez sabora! Proti temu povdarjajo govorniki večine ogrsko pragmatičsko sankcijo od leta 1723 in pa nagodbo. Govorniki opozicije pa so najvspešnejše, in sicer toliko pravno kolikor zgodovinsko, odbili in pobili to stališče večine. Profesor Smičiklas je imel pravo zgodovinsko prolekcijo, absolutno potrebno, da se razbije in uniči vse ono, kar je rekel Gjurković v ta namen, da bi omalovažil pomen toliko etniške izvolitve, kolikor pragmatičske sankcije od leta 1712. Kar je profesor Smičiklas rekel v zgodovinskem pogledu, to je kakor razsodba v zadnji instanci, proti kateri ni pritožbe. Dr. Zahar je dokazal z nepobitno logiko, kako ni pragmatičska sankcija od leta 1723, ni nagodba ne moreti derogirati (razveljaviti) določb pragmatičske sankcije od leta 1712. Dr. Mazzna je s podrobnim neoporečnim pravniskim razlaganjem dokazal, kako da po nagodbi sami pravo prestolonasledstva ni skupna stvar z Ogrsko in kako da nagodba, sklenjena med Hrvatsko in Ogrsko, ni mogla uničiti dogovorov, sklenjenih med Hrvatsko in dinastijo. Kakor vidite, je nepremostljiv prepad med stališčem večine in stališčem koalirane opozicije. Za večino je vprašanje rešeno z nagodbo; isto je za večino skupna stvar, a rešil jo je skupni sabor v Budimpešti. Za koalirano opozicijo po stoji stvar nasprotno. Za koalirano opozicijo spada stvar pred hrvatski sabor, istotako, kakor je Hrvatska z dogovorom izvolila habsburško dinastijo; istotako, kakor je Hrvatska z dogovorom privolila v to, da pravo prestolonasledstva preide na potome ženske krvi.

Od todi vidite, kako neopravičeno je pisanje Frankovega glasila, ki bi hotelo dokazati, da toliko opozicija kolikor večina stojiti na istem temelju današnjega sistema. Na glasovanju je bila nujnost odklonjena, no, moralno je zmaga ostala na strani opozicije, ki je branila hrvatsko pravo možato, patrijotički

in z razlogi — proti katerim niso nič mogli govoriti najboljših kolovodij večine! Opozicija je zmagala tudi v drugem pogledu, v kolikor je namreč bana prisilila doizjave, ki je velike važnosti. Ban je izjavil namreč, da je na polaganju zaobljube od strani nadvojvode Frana Ferdinanda bil navzoč kakor ban Hrvatske. To je bila dragocena izjava. Obžalovati je le, da je bila storjena po tolikem času in da iz službenih priobčil, izdanih o tej priliki, ne izhaja to. Ali to izjavo treba vsekako vzeti na znanje ter izvajati iz nje nujne konsekvence.

Ako je bil ban navzoč kakor ban Hrvatske, in ne kakor tajni svetnik, potem pa ne velja ono drugo, kar je rekel, da namreč ta predmet spada med skupne posle; po tem faktumu je bil on navzoč kakor poseben zastopnik Hrvatske in deklaracija bi morala biti stilizirana tudi v hrvatskem jeziku, potem ne bi bila smela priti pred skupni sabor, ampak posebej pred ogrski in posebej pred hrvatski sabor! Ban je izjavil še, da se deklaracija priobči saboru v hrvatskem jeziku. Tega ne umejemo mi, ker za izvirnik smatramo tiste tekste, katere je podpisal nadvojvoda, a to sta bila le dva: jeden nemški, drugi madjarski.

Bilo temu kakor hoče, dvoje je neovržno: hrvatska opozicija je dosegla sijajen uspeh v obrambi hrvatskega prava, a po tej obrambi, naslonjeni na nepremagljive in neovržne argumente, toli pravne, kolikor zgodovinske, ni imela soproga nadvojvode Frana Ferdinanda, rojena grofica Sofija Chotek — ako hrvatski sabor ne privoli v odreko Frana Ferdinanda — pravico, da postane hrvatska kraljica, in otroci, ki bi se porodili iz njunega zakona, bodo imeli pravico do nasledstva na prestolu v Hrvatski.

Dinko Politeo.

V Trstu, dne 24. novembra 1900.

Roma locuta — causa finita! Danes nam je sporočiti čitateljem o dogodku, ki je zgodovinske važnosti. **Vas Ricmanje z Logom je vsprejeta v sveto katoliško cerkev grškega obreda in škofije križevačke, slovanskega bogoslužnega jezika.** Presvetli gospod škof križevački, Julij Drobobezky, je doposlal o tej priliki posebno poslanico na

narod ricmanjski, v kateri jim pravi med drugim:

»Vi ste ostali v pravi katoliški veri in ne dajte se z ničim od nje odvrgniti in zavesti. Držite se jedinstva duha v zvezi miru. Eno telo, eden duh... Eden Gospod, ena vera, eno krščenje.«

Omenjamo, da spada katoliška križevačka škofija grškega obreda in slovanskega jezika pod nadškofijo zagrebško. Škof Julij Drobobezky je na škofijski stolici naslednik slavnostnega škofa Hranilovića in je v svoji pastirski službi brat in drug škofa Strossmayerja.

Povdarjamo, da se je vse to izvršilo znanjem svete stolice v Rimu in avstrijskega ministerstva na Dunaju.

Politični pregled.

V TRSTU, dne 24. novembra 1900.

Volilno gibanje. Trst. Tu vlada v italijanskem taboru še vedno tišina; naravno je, da javnost ugiblje sem in tja o vzrokih temu. To jedno pa je gotovo, da se morajo za kulisami goditi jako interesantne stvari, ki so posledica raznim nevšečnim dogodkom, ki so zadeli italijansko stranko v zadnjih časih in ki jej komplikujejo vprašanje kandidatur. Drugače si res ni mogoče tolmačiti to tišino, ki mora vendar biti skrajno neljuba vodstvu stranke, kajti priča le, da so razmere v njej postale nezdružive, da je mnogo zgubila ne le številno, ampak tudi na konzistenci. Mnogi menijo tudi, da je tej tišini vzrok — strah pred Camberjem! In ni neverjetno to, kajti Camber ima naperjene vse svoje maksimume, da jih sproži v vsako ime, s katerim bi hoteli priča na dan. V današnjem »Avanti«-ju čitamo vest, ki je sicer v šaljivi obliki, ali vendar zanimiva in verjetna, vest, da sta v koaliciji za predstoječe volitve tudi ugledna — don Mioni in Pederzoli! Jako mogoče, saj so vredni eden drugega po svojem mišljenju in po — svoji morali!

Istra. Sekcije Kastelir in Nova vas sti večeraj volili nasprotno. V obeh sekcijah so se naši spustili v odločno borbo, kar priznava tudi »Piccolo«, no, niso mogli vzpeti še za sedaj. Ali uspeh v Novi vasi (181 proti 130 našim) priča, kako naša stvar napreduje tudi v bližini glasovitega Pirana.

V srečanju je vskipel ponos, hipoma a visok in močan. Vse ponosno čustvo skrbne matere in zveste soproge se je koncentriralo v nje pogledu. Z močjo je pahnila ono pohotno človeče od sebe in odhitela v svojo spalnico.

In tu, tu v samotni je prišla še le na-njo vsa zavest te neskončne žalitve. Tu je prekipela vsa nesreča njenega ponosnega, hrepenčega srea. Vrgla se je preko postelje in telo jej je drhtalo v strastnem silnem joku.

Moj Bog, kaj je mogla ona za to, da se jej je vcepilo v sree to hrepenenje po sreči, ta divja strastna želja po popolni, čisti, celi sreči!?

In zdaj si je upal tak vinjeni stvor, tako pohotno človeče, ki je pod masko poštenosti znalo skrivati svojo nprav, kateremu pa je pijanost razgalila ničvredno ogradjo, tako človeče se je upalo dotakniti se je, žaliti jo v njenem ženskem ponosu! O in še sama je mislila na tega človeka! — — — Zarudela je znova o tej misli in vse nje ženstvo vilo se je v njej pod tem udarcem.

Želeti!? Moj Bog, čemu neki želeti!? Kaj se dobiva, kaj se daja? — — Nič, nič! Proč s tem! Čemu gojiti iluzije, ki jih drugi vlačijo v blato.

Se-li spleča greniti si življenje, če jo ne ume taka suha trgovska duša, kakoršnja je

Sekeja Pomjan bo volila v ponedeljek 7 volilnih mož. Tudi tu so vroča tla, občina, ki jo je večina dež. zbora sestavila nalašč za italijansko stranko. Ali tudi tu delajo naši neumorno, tako, da v slučaju zmage italijanske stranke bo dosežena ista le s skrajnim naporom in zadnjimi sredstvi. Tudi tej laški zgradbi se neizprosno bliža podrtje.

Sekcija v Pobegih voli za IV. kurijo 6 volilnih mož, za V. pa pet. (To objavljamo, ker je bilo nedavno krivo poročano). Volitev bo dne 27. za V. kurijo, dne 28. za IV. kurijo, v hiši Caralli pri sv. Mihelu v Lazaretu.

V Boljunu — v tej nekdanji trdnjavi nasprotnikov — so naši zmagali večeraj z 219 glasovi večine.

Goriško. V V. kuriji bodo Italijani kandidirali inž. Finettija. Proti dosedanjemu poslancu veleposestnikov bo baje kandidiral grof Dubskey, ki ima tudi mnogo šans, ker je priljubljen med svojimi stanovskimi tovariši, dočim dr. Verzeznassi uživa malo simpatij. »Grazer Tagespost« hoče vedeti, da bodo tudi slovenski veleposestniki glasovali za Dubskega.

Štajersko. V celjski okolici je naša stranka sijajno zmagala na volitvi volilnih mož za V. kurijo. Vseh osem volilnih mož je izvoljenih z ogromno večino (s 95 glasovi zoper 29, katere so dobili socialni demokrati). To je pač velika razlika med volitvami pred tremi leti, ko so socialisti prodrl z veliko večino.

K položaju. Tudi »Narodni listy« se bavijo z vprašanjem razmerja v bodočem državnem zboru med skupinami nekdanje večine. Češki list že sedaj odklanja zavezništvo z nemškimi katoliki in Romuni, kajti, »kdor se izjavlja za nemški državni jezik, je naš sovražnik«. Zvezo med Čehi, Poljaki in Jugoslovani bi pa praški list rad videl tudi za slučaj, da bi ne bili v večini. Taka zveza bi predstavljala tako moč, da bi se proti nje volji ne moglo nič zgoditi v parlamentu. Kar se dostaje razmerja do vlade, pravijo »Nar. listy«, bi se morala odpraviti vsa ponižanja, ki jih je narod češki doživel v zadnjih 15 mesecih, sicer bi se morali Čehi postaviti na stališče najstrožje opozicije. — In res kaže nekaj, da so se Poljaki streznili in bi radi zopet stopili v prijateljske zveze s Čehi. »Neue Freie Presse« pripoveduje v nekem

nje mož?! Se-li res spleča občutiti le senco obžalovanja, da je ta častnik tako drugačen, nego je domnevala ona!?

Pa res se ne spleča!

Skočila je kvišku. Zmila si obraz s hladno vodo, popravila si lase in obleko in odšla doli na vrt kjer je pestunja varovala njijina otroka. Sela je k njima in pomagala jima zbirati kamenčke s steze.

Zvečer pa je sama napravila srno z omako, kar je nje mož tako rada jedel.

Nikdar več ni razmišljala o sebi. Bila je duša gospodarstvu, skrbna mati in zvesta soproga, nikoli pa ni bila brez posla. Videti je bilo, kakor da hoče z delom zadušiti vsako samovoljno gibanje svojega srca, kakor da hoče z drugimi skrbmi omamiti svoja vroča čustva.

Živela je in se starala, a nikdar se ni dotaknila nežnih nitij svoje notranjosti. Tu je še vedno nekaj brnelo pod zastorom, brnelo in želelo. Vedno jej je še nečesa manjkalo in vedno jo je še nekaj tiščalo in težilo, nekaj, kar bi bila tako rada oddala, a ni mogla, nekaj, kar bi bila tako rada zamenila, za kar pa je zastoj čakala menjevalca.

Oh, da me ženske, preveč imamo in premalo, dajati in sprejemati hočemo in gorje nam, če ni nikogar, kamor bi dajale in nikogar od kogar bi vsprejemale. (Zvršetak.)

PODLISTEK.

Česa neki je želela?

Zofka Kveder.

Zbala se je teh misli in ogibala se častnika, kjer in kolikor je mogla. On pa se je delal naivnega in jo rad zapletal v daljše resne pogovore o vzgoji otrok in sreči dušinskega življenja. Neki nepoznani čut jel jej je objemati sree, ko je bila v njegovih bližini. Včasih se ga je bala, bežala pred njim, a drugič se je zopet vzdigala neka trma v njej.

— Zakaj ne? Mar nimam pravice do sreče, do cele sreče? — vpraševala se je in vzdigala glavo.

Oh, kaj bi jej bili mari ljudje in svet, ko bi se le napolnila ta praznosta v njej, ko bi jo le ne trpinčila več ta moreča skrivna nezadovoljnost. Vse, vse bi dala! Le enkrat navžiti se, le enkrat nasiti to ubogo, strpinčeno, nemirno sree!

Neko popoldne je sedela na svojem starem prostorčku. Soparna vročina je polegala zunaj in napolnjevala prostore. Neka lena zaspanost polasčala se jo je. Oči so jej lezle skupaj, naslonila se je in kmalu so mirni enakomerni dihi naznanjali, da spi.

Bože moj, kako so bili lepi ti bujni udje,

kako se je ta polni život vdiral v mehke blazine, kako razločno so se smehljale lepe ustne v snu.

Začule so se stopinje. Nadporočnik je bil. Obraz mu je žarel, oči so se mu bliskale. In zdaj, zdaj, ko je zagledal to divno žensko na divanu, kako mu je šinila kri v glavo! Ti fini obrisi teh polnih ženskih udov, to polahko dviganje bujnih prsi pod tenko svitlo domačo obleko. Završalo mu je v glavi, planil je k njej in jo je potegnil kvišku k sebi.

Nasmehljala se je v snu, vzdihnila globoko in leno raztegnila život. In on jej je poljubljal ustna, oči, lase... pritiskal k sebi nje gorki polni život.

Odprla je na pol oči in nehoté stegnila roke. Nek mameči čut prešinil jej je telo podobno električnemu toku. Pritisnil je še enkrat svoja ustna na njena, a v tem hipu se je zdramila popolnoma. Široko je odprla oči.

Moj Bog, kaj-li je to! Stresnila se je in silno čustvo srama navdajalo je v hipu vse nje bitje.

— Proč, proč od mene! — hitela je in mahala z rokami.

Moj Bog, ta človek jo je poljubljal, poljubljal, njo, mater dveh otrok!

Mrzliččen trepet jej je spreletel telo. Zoperni vinski duh udaril jej je v obraz in z nova je razburjeni častnik segel po njej.

dopisu iz Lvova s kolikor le možno kislim obrazom, da ne bo nič iz nje sladke nadeje, da bi jej Poljaki pomagali pobirati kostanj iz žerjavice in ubijati Čehe. In o joj, zaupnik dunajske Zidnje sporoča tudi nezasišano vest, da sta tudi c. kr. namestnik gališki in sam gosp. Körber zadovoljna s politiko večine poljskega »kola«! — Gg. v Galiciji čutijo pač, da se okoli njih nekaj giblje med narodom in zato si ne upajo na pota, ki bi pomenjala najočitnejo protinarodno politiko!

Proslulo »Slowo Polskie«, to glasilo hlapcev nemške levice v poljskem »kolu«, pripoveduje, da za čas parlamentarnega zasedanja bo bančni guverner dr. Bilinski imenovan za ministerskega predsednika. No, morda se res kaj kuha, kajti »Politiki« brzojavljajo z Dunaja, da je bila zadnja seja ministerskega sveta jako interesantna. — Čuda bi ne bilo. Kajti ni ga bilo z lepa ministerstva, čegar lepim besedam bi stalo nasproti toliko odurnih dejanj in ki bi tako brez potrebe, brez kakega vidnega vzroka, se svojimi odredbami na jedni strani netilo objestnost, na drugi pa ogorčenje in tako znašalo gradiva za nedogledne konflikte.

Afera Jansa. Valovje se še ni pomirilo. Dejstvo, da vladni listi kar ne morejo ponehati s povdarjanjem, da je umirovljenje tega gospoda absolutno brez vsakega političnega pomena, te mora le utrtjati v veri, da je političnega pomena. Praška »Politika« tudi res dokazuje z jako verjetnimi argumenti, da hoče vlada se svojimi, narodu češkemu nasprotnimi odredbami pomagati nemškemu liberalcem za prihodnje volitve na noge nasproti radikalcem; dunajski list pa je uverjen, da vseh bo ravno narobe: profit bodo imeli le radikali, ker bodo vse te vspehe nemške stvari pripisovali le svojemu radikalizmu in volile — jim bodo verjeli.

Seveda ubira tudi »Neue Freie Presse« isto struno, kakor vladni listi, ali v gorečnosti današnjega članka jej je zdrsnilo par taktov, ki izdajejo, kaj zahtevajo Nemci od novega predsednika višega deželnega sodišča v Pragi, in to, kar zahtevajo, je prav šmencano političko in je naperjeno proti narodu češkemu in načelu enakopravnosti sploh. Treba le umeti, kaj pomenja to, ako »Neue Freie Presse« pravi, da novi predsednik se mora strogo držati obstoječih predpisov! Ako pomislimo, da niso le jezikovne naredbe odpravljene, marveč so sedanjí ministri izdali naredbe, ki so vzele Čehom še od onega, kar so imeli pred jez. naredbami, potem umemo že politički pomen, ki tiči v tem, da je odšel mož, ki baje ni hotel izvrševati novih naredeb in došel mož, ki jih bo izvrševal in stori morda — da bo bolje držalo — še nekoliko več, nego treba. Altro če, da ni političkega pomena!

Važen političko-socijalen načrt je izdelal francoski minister za trgovino za reševanje sporov med delavci in delodajalci, potom razsodišč. Po tem načrtu bi bila institucija razsodišč na državnih podjetjih, oziroma na podjetjih, ki delajo za državo, splošno obvezna, dočim je n. pr. v Avstriji fakultativna (neobvezna) in je v veljavi le za posamične kategorije industrije. Začetek in zaključek štrajkov bi se uredil tako, da bi večina delavcev določala, da-li se ima delo ustaviti in manjšina bi se morala pokoriti temu sklepu. Na zasebnih industrijalnih in trgovskih podjetjih bi bila institucija razsodišč fakultativna, neobvezna. Sicer pa bi tudi občine in provincijalne uprave mogle podjetjam, kjer so kaj naročile, staviti pogoj, da se ustanovi razsodišče.

Za fakultativna razsodišča določa načrt francoskega ministra: Na svakem podjetju, ki daje dela najmanj: 50 delavcem, treba obvestiti vsakega delavca o vsprejemu na delo, da-li so se spori med gospodarjem in delavci predložili razsodišču. Če se je zgodilo tako, postane rečena dispozicija obvezna za obe strani. Vse določbe tega načrta določajo popolno vzajemnost interesov med delavci in obvezujejo iste, da se pokoré vsem sklepom, storjenim na podlagi teh določeb. Na vseh podjetjih, na katerih se je vsprejelo od obeh strani, da se skliče razsodišče, delavci izberejo svoje delegate, ki so v permanenci in ki naj zastopajo delavce pred gospodarji. Volilne skupine morajo obsežati najmanj 50, a največ 150 delavcev. Vsaka skupina voli enega delegata in enega namestnika, ki morata vsprejemati pritožbe delavcev in jih predlagati v skupni seji.

Poseben pravilnik določa dan in uro, kdaj je predlagati pritožbe. Ravnatelj indu-

strije ali njegov zastopnik mora vsprejemati delegate po enkrat na mesec. V slučaju, da pritožbe delavcev niso bile vsprejete, morajo delegate, ako jim je to naložila skupina delavcev, predložiti pritožbe pismeno. Potem morajo gospodarji najdalje v 48 urah tudi pismeno prijaviti svoj odgovor, eventuelno ime osebe, ki so jo določili, da bo sodelovala na razsodišču.

Čim bi se to ne zgodilo v določenem času, bi imeli delavci pravico proglasiti štrajk. V slučaju pa, da so gospodarji določili svojega zastopnika in razsodišče, morajo tudi delavci isto storiti tekom 48 ur. Če se pa razsodba ne bi proglasila v naslednjih šestih dneh, bi imeli delavci zopet pravico, proglasiti, da je delo ustavljeno. Štrajk se more proglasiti za vso industrijo, ali pa le za posamične delavnice, kar pa se mora zgoditi na temelju rednega glasovanja dotičnega osebja. — Delegatje delavcev morajo osebju in ravnateljstvu vsaj 6 ur poprej naznaniti uro in kraj glasovanja. Glasovanja se morejo udeležiti le delavci dotične delavnice ali magazina in je vsakomur drugemu prepovedan vstop. Glasovnica se mora glasiti, ali »za štrajk«, ali »proti štrajku«. Za proglasenje štrajka je potrebna absolutna večina veljavnih glasovnic in morajo glasovati vsaj tretjina upravičencev; drugače se mora volitev ponoviti naslednjega dne. Vspeh glasovanja je nemudoma naznaniti gospodarju industrije, a zapisnik ostane na sindakatu. Vsako ustavljenje dela, določeno na ta način, je na podlagi člena 1. v dogovoru obvezno. Vsakih 7 dni pa treba glasovati, da-li naj štrajk nadaljuje; če se večina ne izreče za nadaljevanje, morajo vsi nastopiti delo. Čim je bil proglašen štrajk, morajo lokalne sekcije delavskega sveta skušati, da poravnajo difference in razsodba razsodišča mora veljati za dobo 6 mesecev.

Tržaške vesti.

Jutršnja shoda. Jutri bosta volilna shoda na Krožadi nad Koprom in v Pobegih. Prvega sklicuje pol. društvo »Edinost«, drugega pa poslanec Kompare. Ali tudi na tem poslednjem bo politično društvo sodelovalo. Začetek ob 3. uri.

Imenovanje. Tuk. višje deželno sodišče je imenovalo pravna vežbenika Feručija Sločoviča in Stanislava Lapajne — ta avskultantoma.

Prvi deležniki »Narodnega doma« v Trstu. Zadovoljstvom beležimo, da so se oglasili štirje deležniki društva »Narodni dom v Trstu«, akoravno začasni odbor še ni izdal ofcijelnega vabila k pristopu in sicer: 1. Neimenovan barkovljanski rodoljub; 2. gosp. Josip Turk, posestnik v Škorklji hšt. 133.; 3. dr. Gustav Gregorin, odvetnik v Trstu in 4. Jakob Štoka posestnik in vodja odvetniške pisarne, Trst.

V smislu pravil društva »Narodni dom v Trstu« so udje istega: deležniki, društveniki, ustanovniki in častni členi.

Deležnik je, kdor plača v društveno blagajno delež 200 kron naenkrat ali v štirih polletnih obrokih po 50 kron, kateri delež se obrestuje po 3% ter amortizira;

društvenik je, kdor plača letni dospel 24 kron (I. vrste), 12 kron (II. vrste) in 6 kron (III. vrste);

ustanovnik je, kdor daruje naenkrat vsaj 200 kron; imena ustanovnikov se vpišejo v častno knjigo ter se zaznamujejo na primernem mestu v narodnem domu;

častni členi so oni, katere imenuje občni zbor radi zaslug, pridobljenih za društvo. Vsi udje imajo aktivno in pasivno volilno pravico in pravico glasovanja na občnih zbiorih.

Pristopajte torej, slovanski rodoljubi tržaški in izventržaški v obilem številu društvu »Narodni dom v Trstu«, da se v kratkem lahko skliče ustanovni občni zbor.

Darove in oglasila za pristop sprejema za sedaj začasni blagajnik odvetnik dr. Gustav Gregorin v Trstu.

Čemu to?! Gospod dr. Tavčar je na volilnem shodu na Krškem, govoré o volilnem proglasu klerikalne stranke, izrekel tudi besede: »Tržaška »Edinost«, ki nikdar in pri nobeni priliki ne more splezati navzdol s snežnega vrha svoje smešnosti, piše, da je ta pisava klerikalnega volilnega oklica dostojna».

Pred vsem bi konstatovali mi, da so naše besede veljale obema proglasoma — toliko onemu klerikalne, kolikor onemu liberalne stranke — ne pa samo prvo imenovanemu, kakor bi utegnil kdo soditi po izjavi

gospoda dra. Tavčarja. Nadalje bi konstatovali, da je bilo to relativno mišljeno, to je, v primeri s tonom, ki sicer vlada v polemikah med obema strankama na Kranjskem.

Sicer pa se vprašujemo začudenó: čemu to gospod doktor, čemu ste nas smešili o tej priliki, na takem mestu in radi stvari, ki res ni vredna tega? Mi menimo, da mož takega ugleda kakor je dr. Tavčar, mož, ki v našem življenju zavzima toli odlično mesto in katerega osebi nismo nikdar odrekli dolžnega spoštovanja, niti ne zaslug, kolikor jih ima, bi že lahko opustil take — malevkosti, prave bagatele.

Volitve v zavarovalnico za slučaj nezgod. Z ozirom na naš včerajšnji poziv javljamo, da se je odbor političnega društva »Edinost« že obrnil do kompetentnih krogov v Gorici, Ljubljani in v Dalmaciji v namen, da se pravočasno določijo kandidati. Nadalje prosi odbor političnega društva »Edinost«, naj naši volile svoje predpisane podpisane glasovnice čim prej dopošljejo predsedništvu političnega društva »Edinost« (Via Farneto št. 14 II. n.)

Za danes ponavljamo naš včerajšnji poziv do rodoljubov, naj vsakdo stori svojo dolžnost, kajti nade je, da dosežemo kaj uspeha.

Čast komur čast! V sinočnji številki smo poročali o rednem zasedanju vseh treh pridobarinskih deželnih komisij za Trst z okolico, Goriško ter Istro. Omenili smo, da je o tej priliki predsednik komisij, g. dvorni svetnik in finančni ravnatelj pl. Zimmermann, posebno naglašal znamenito zmanjšanje pridobarinske glavne svote za leto 1900 in s tem zdatno znižanje davka v I. razredu. Danes nas je strokovnjak opozoril na to, da dotični referat za južne dežele v kontingentni komisiji na Dunaji je imel g. dr. Majaron, odvetnik v Ljubljani. Tudi smo se domislili, da je dr. Majaron letošnjo zimo več časa žrtvoval, da se je v Trstu poučil o težnjah davkoplačevalcev, katere je potem zastopal na Dunaju utemeljeno in uspešno. Tudi drugi davčni okraji na Goriškem in v Istri so vdobili znatne olajšave na podlagi poročila njegovega. Veseli nas, da priznanje g. dvornega svetnika velja prav za prav trudoljubivosti in objektivnosti našega moža. Hvala mu, pristržna hvala!

Z naših sodišč. Včeraj je bil na tuk. deželnem sodišču zaradi 44-letni lovski paznik Pavel Renar zaozi preporačenja silobrana v 8 mesecev strogega zavora. Isti je bil dne 7. oktobra — kakor smo bili sporočili tudi v našem listu — ustrelil Frana Seražina, ki mu je pretil. Seražin je vsled rane umrl. — 30-letni trgovec Vincencij Oswald iz Pulja je bil obtožen, da je dne 30. avgusta t. l. predstojnika železniške postaje v Podgorju, Ivana Vičiča, oviral v izvrševanju službe ter ga pretepal. Obtožence so obsodili v 9 mesecev poostrene težke ječe.

Novorojenček v morju. Poročajo nam, da so v morju poleg magazina št. 21 v slobodni luki danes našli trupelce novorojenčka.

Samomor. Včeraj so našli v »bosketu« 24-letnega biv. zasebnega uradnika Aleksandra Daboviča iz ulice S. Michele št. 7 s prestreljenim želodecem. Spravili so ga v bolnišnico ter operirali, a nesrečnež je umrl eno uro potem. Vzrok samomoru ni znan.

Tatvina. Neznani tatje so predvčeraj odnesli neki trgovki v ulici Tesa št. 1 znesek 164 gld. — Še le včeraj jutro je opazila, da je okrađena ter je javila redarstvu, kaj se je zgodilo.

Pazite na otroke! 8-letni Humbert Savró iz ulice Media št. 20 se je včeraj igral z drugimi otroci z žebli, kakor jih rabijo tapetarji. Otrok je vzel tak žebelj v usta ter ga požrl. Na bolešno vpitje je prihitela mati ter spravila dečka na rešilno postajo, a že mej potom se je otrok zadušil. Truplo malega nesrečneža so spravili v bolnišnico pri sv. Justu.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 10.4, ob 2. uri popoldne 16.2 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 761.5. Danes plima ob 9.30 predp. in ob 10.20 — pop.; oseka ob 3.48 predp. in ob 4.40 popoldne.

Dražbe premičnin. V poned., dne 26. novembra ob 10. uri popoldne se bodo vsled naredb tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici S. Sebastiano 2 in v ulici Cavana 8, hišna oprava; v ulici Armeni št. 12 in v ul. S. Tecla št. 10, hišna oprava; v ulici Cuccherna št. 1, hišna oprava; Punto franco (Largo Pescheria), podoba.

Dramatična predstava bo jutri v nedeljo popoldne v dvorani bralnega društva pri sv. Ivanu. Sodelovala bosta umetnika g. in gospa Gavrilović. Začetek ob 4. uri popoldne. Opozarjamo, da ista umetnika bosta sodelovala na nocojšnji predstavi v telovadnici »Tržaškega Sokola«.

Jutri v Barkovlje! Pišejo nam: Jutri priredi vrla »Adrija« svojo domačo veselico. Na tej veselici čuli bomo prvokrat velik več narodnih pesmi v ugoden odgovor na opravičene pritožbe, da se na naših veseliceh premalo goji narodna pesem. Dokazati hočemo, da pri nas svarila niso padla na nerodovita tla. Nadejamo se torej velike udeležbe tudi iz mesta, tembolj, ker imamo sedaj jako ugodno zvezo po električnem tramvaju, ki se ustavlja v neposredni bližini narodnega doma. Seveda ne pozabljamo o tem, da bodo jutri veselice tudi drugod po okolici in želimo, da bi bile vse dobro obiskane. Vsi oni pa, ki se ne odločijo drugam, naj pohité v Barkovlje na veselico »Adrije«! — Veselica se vrši ob vsakem vremenu.

»Zveza tržaške slov. mladine« naznanja, da bo imela v soboto, dne 1. decemb. svoj prvi plesni venček v svoji dvorani v ul. Rossetti št. 4 (pritličje) pod vodstvom gosp. plesovodje I. Umeka. Začetek točno ob 9. uri zvečer in konec ob 3. uri zjutraj. Vstopnina za gospode z eno gospico 1 K in za gospičce po 40 st.

Jutri popoldne se bodo vršile plesne vaje kakor navadno; prva vaja prične ob 4. uri pop. do 7. ure in pol zvečer in druga ob 8. ure do 11. Med drugo vajo se bo plesal valček na darilo ter prosimo cenjene plesalce, kateri bi se hoteli udeležiti tega (valčka), da blagovolé to naznaniti odboru o prvi vaji.

Na obilno vdeležbo vabi uljudno odbor.

Čevljar baron. Kdo se ne spominja te priljubljene operete, ki je pred letom tako ugajala, da, kdor jo je slišal enkrat, prišel je tudi drugi večer, da preživi par veselih trenutkov. To opereto uprizoré naši diletantje v nedeljo 2. decembra in sicer v Barkovljah ob 4. in pol uri pop. Upamo, da nam ni treba delati posebne reklame in opozarjati sl. občinstvo, naj se v velikem številu udeleži te predstave, ki bo na korist družbe sv. Cirila in Metoda in »Slovanskega pevskega društva«, ki je imelo o lanskih predstavah zgrubo radi slabega vremena, nastavšega ravno tiste dni. A zdaj naj se nikdo ne plaši, ni daljave ni vremena, temveč naj pride in ne bo mu žal!

»Pogrebno društvo v Vrdeli« je imelo minolo sredo svoj redni občni zbor. Pred zborovanjem je bila v cerkvi pri sv. Ivanu običajna slovesna sv. maša, pri kateri se je pelo slovenski. Zasluga na tem gre predsedniku društva, g. Stanku Godini, kateri gospod se ob vsaki priliki poteguje za koristi naroda, bodisi v cerkvi, ali zunaj iste. Da to društvo v materialnem oziru najlepše napreduje, je razvidno iz tega, da — odbivši vse stroške — ostaje v blagajni še 2887.46 kron čistega denarja, ne včevši onega, ki je vložen v »tržaški posojilnici in hranilnici«. Vrlu tega je »dom« cenjen nad 10.000 K. Zasluga na tem, da društvo tako lepo napreduje, gre vrlim, neumorno delujočim odbornikom, ki se ob vsaki priliki najuspešneje potegujejo za koristi društva. Tako povoljno, kakor o materialnem napredku društva, se, žal, ne moremo izreči o moralnem napredku. Čudno se nam vidi, da hiša, last skozi in skozi slovenskega društva, nosi na pročelju tisti veliki samoitalski napis: »Osteria Miraboseo« (!!) Čemu italijanski napis, ko pohajajo v krčmo skoro izključno slovenski Vrdeličani? Na krčmi italijanski napis — v krčmi slovenski gostje... Kako gre to skupaj? Kje je logika?... Morda se bo od katere strani prigovarjalo: »Društvo nima s tem napisom nič opraviti. Ono je dalo hišo v najem. Najemnik pa si napravi lahko napis, kakoršnjega hoče on! Društvo mu tega ne more zabraniti«.

Seveda, društvo tega ne more zabraniti zdaj, ko je pogodba med društvom in najemnikom že sklenjena. Ali vsajam si vprašati: kje pa je bil odbor o sklepanju pogodbe? Ali ni mogel isti že v pogodbi prepovedati italijanski napis? Kje smo? Menda ne že v blaženi deželi polente in čebule!! Da se nas ne bo krivo umelo, moramo konstatirati, da o sklepanju omenjene pogodbe ni še obstal sedanji odbor. Mi smo prepričani, da sedanji odbor — z vrlimi narodnjaki na čelu — postopa vse drugače nego prejšnji odbor.

